

Nr 32

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar; given Stockholms slott den 30 december 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sam. B. Norup

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, anmäler vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför följande.

1:o

Karlaby 37¹ i Kristianstads län

Domänstyrelsen (skr. 12/11 1955) hemställer, att kronoegendomen förra sergeantbostället 3/4 mantal Karlaby 37¹ i Östra Tommarps socken, Kristianstads län, må — med undantag av visst område — säljas till egendomens arrendator Otto Andersson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 10 kilometer från Simrishamn och 2 kilometer från Tommarps järnvägsstation, är utarrenderad för tiden intill den 14 mars 1956 mot en avgäld, som för arrendeåret 1954/1955 utgjorde 5 388 kronor 8 öre. Ägorna är utlagda i tre skiften, nämligen hemskiftet, torvmosseskiftet och utskiftet Kläpparne. Arealen är 57,5 hektar, varav 47,3 hektar tomt, trädgård och åker, 2,4 hektar äng, 6,4 hektar betesmark och 1,4 hektar impediment. Åkern, som består av dels lermylla på lerbotten, dels sandmylla på sandbotten, är till övervägande del av god beskaffenhet. Betesmarken ligger i utskiftena. Dräneringen är gammal och ej fullt tillfredsställande. Hävden är god.

Boningshuset, arbetarbostaden och brygghuset är i gott skick. Av övriga hus är västra och norra längan gamla och otidsenliga. Östra längan och svinhuset är knappt medelgoda. Ett höns hus tillhör arrendatorn. Gladsax energiförening och Sydsvenska kraftaktiebolaget har elektriska ledningar framdragna över ägorna.

Egendomen har del i Karlaby mosses dikningsföretag av år 1921 med annuiteter av 89 kronor 17 öre för vart och ett av åren 1930—1954 och 81 kronor 2 öre för år 1955 samt i Karlaby—Tullhögs dikningsföretag av år 1935 med annuiteter av 68 kronor 38 öre för vart och ett av åren 1943—1967 och 62 kronor 19 öre för år 1968.

Taxeringsvärdet är 148 700 kronor jordbruksvärde.

Lantbruksnämnden i länet har uttalat, att utmarksskiftena bör säljas till nämnden för rationaliseringsändamål samt att egendomens arrendator kan förväntas erhålla tillstånd enligt jordförvärvslagen till förvärv av egendomen i övrigt.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 15 juli 1954 bl. a. anfört, att stallar och loge bör antingen byggas om eller eventuellt nybyggas för en kostnad av 50 000 respektive 100 000 kronor, att svinhus bör nybyggas för en kostnad av 30 000 kronor, att visst inredningsarbete erfordras i arbetarbostaden för cirka 2 000 kronor samt att boningshuset bör förses med värmeledning, badrum och sanitär installation för i runt tal 12 000 kronor. Utmarksskiftena behövs enligt uppskattningsnämndens mening som betesmark till egendomen. Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen i sin helhet skall säljas till arrendatorn. Saluvärdet har i det skick, vari egendomen skall av arrendatorn kontraktsevenligt avlämnas, uppskattats till 170 900 kronor. Den bästa åkern, omkring 25 hektar, har åsatts ett värde av 4 000 kronor per hektar. Uppskattningsnämnden har vidare upplyst, att lantbrukaren Gottfrid Blixt anhållit om förvärv av cirka 6 hektar tillskottsjord samt att lantbruksnämnden avstyrkt denna ansökning.

Domänintendenten har därefter meddelat, att lantbruksnämnden sedermera ändrat sitt tidigare uttalande så till vida, att endast torvmosseskiftet bör tagas i anspråk för rationaliseringsändamål samt att utskiftet Kläpparne lämpligen även framdeles kan tillhöra egendomen. Med anledning härav har domänintendenten föreslagit, att torvmosseskiftet, som innehåller 4,026 hektar betesmark, skall överlåtas till lantbruksnämnden för 4 000 kronor samt saluvärdet å egendomen i övrigt nedsättas till 166 900 kronor.

Andersson har efter erhållen del av förslaget till försäljning av egendom med undantag av torvmosseskiftet för 166 900 kronor bl. a. anhållit om nedsättning av köpeskillingen till 150 000 kronor samt framfört önskemål om att hela betesmarken skall ingå i försäljningen. Efter förhandlingar har Andersson dock godtagit försäljningsförslaget.

Domänstyrelsen har vid utredning funnit, att ifrågavarande egendom tillhör den grupp av kronoegendomar, som bör försälgas. Saluvärdet har prövats enligt styrelsens värderingsmetod utan att ge anledning till erinran. Arrendatorn har innehaft egendomen sedan år 1929. Styrelsen har i skrivelse den 25 februari 1955 underättat Blixt om att dennes ansökning icke har föranlett någon åtgärd. Styrelsen, som förutsätter, att lantbruksnämnden godkänner det föreslagna värdet å torvmosseskiftet, hemställer att egendomen med undantag av torvmosseskiftet skall säljas till arrendatorn för 166 900 kronor samt att nämnda skifte skall överlätas till lantbruksnämnden mot ett vederlag av 4 000 kronor.

Försäljningen bör enligt styrelsen i övrigt ske på följande villkor.

Egendomen bör — efter avstyckning av skiftet — överlätas i befintligt skick med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anläggningar skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontrakt grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgälder och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Köparen skall svara för annuiteter och övriga kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag. Vidare skall innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Sedermera har *lantbruksnämnden* i skrivelse den 26 november 1955 meddelat, att den godtager det föreslagna värdet å torvmosseskiftet.

Departementschefen

Domänstyrelsens förslag till disposition av egendomen föranleder icke erinran från min sida. Vad angår den föreslagna överlåtelsen av torvmosseskiftet till lantbruksnämnden torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med försäljningens genomförande förordna därom. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva,

att kronoegendomen Karlaby 37¹ i Östra Tommarps socken, Kristianstads län, må — med undantag av i det föregående omförmälda torvmosseskifte — säljas till egendomens arrendator Otto Andersson för en köpeskillning av 166 900 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

Kastellegården 1²⁸⁴ i Göteborgs och Bohus län

Domänstyrelsen (skr. 18/11 1955) hemställer, att av kronoegendomen förra överstebostället 6 mantal Kastellegården 1¹ i Ytterby socken, Göteborgs och Bohus län, skall till Ytterby kommun säljas ett område om 5,597 hektar — numera avstyckat under registerbeteckningen Kastellegården 1²⁸⁴.

Beträffande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen cirka 5 kilometer från Kungälv, har en areal av omkring 427 hektar, varav 162 hektar tomt och åker, 50 hektar äng och 215 hektar avrösningsjord. Taxeringsvärdet är 360 000 kronor jordbruksvärde samt 93 000 kronor tomt- och industrivärde. Skogen är samtaxerad med annan kronoskog.

I ansökning till domänstyrelsen den 12 mars 1953 har *Ytterby kommun* för att tillgodose behovet av byggnadstomter anhållit att, såvitt nu är i fråga, få köpa »hela det mellan centralskolan och järnvägen belägna området». Detta område, som utmärkts med heldragna röda linjer å ett år 1952 upprättat förslag till byggnadsplan, har numera avstyckats med en areal av 5,597 hektar, varav 4,918 hektar åker och 0,679 hektar avrösningsjord, samt åsatts registerbeteckningen Kastellegården 1²⁸⁴. I avbidan på försäljningens genomförande har området, som ligger skilt från egendomen i övrigt, utarrenderats till kommunen på ett år intill den 14 mars 1956 mot en avgäld av 150 kronor. Ytterby elektriska distributionsförening har en elektrisk ledning framdragen över området.

Med hänsyn till försäljningsområdets utnyttjande i enlighet med föreliggande byggnadsplaneförslag samt till ortens pris å tomtmark för här avsett ändamål har *bostadsstyrelsen* tillstyrkt ett markvärde av en krona 50 öre för kvadratmeter.

Domänstyrelsen har intet att erinra mot att området säljes till kommunen för en till 84 000 kronor avrundad köpeskilling. Försäljningen bör enligt styrelsen i övrigt ske på i tillämpliga delar enahanda villkor, som under punkt 1 föreslagits för försäljning av kronoegendomen Karlaby 37¹, dock att beträffande förevarande försäljning tillika bör föreskrivas, att köpeskillingen skall erläggas kontant å tillträdesdagen.

Kommunalfullmäktige har beslutat förvärva området på de angivna villkoren, dock med reservation för möjligheten att till tillträdesdagen erhålla län för köpeskillingens erläggande.

Departementschefen

Jag biträder domänstyrelsens försäljningsförslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva,

att den från kronoegendomen Kastellegården 1¹ i Ytterby socken, Göteborgs och Bohus län, avstyckade fastigheten Kastellegården 1²⁸⁴ må säljas till Ytterby kommun för en köpeskilling av 84 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

3:o

Loringa Grevagården 6¹ i Skaraborgs län

Domänstyrelsen (skr. 11/11 1955) hemställer, att förra häradsskrivarebostället 3/4 mantal Loringa Grevagården 6¹ i Sjogerstads socken, Skaraborgs län, må säljas till avlidne arrendatorn G. B. Grönanders dödsbodelägare.

Beträffande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 11 kilometer från Skövde och 4 kilometer från Skultorps järnvägsstation, är till den 14 mars 1956 utarrenderad till dödsboet efter G. B. Grönander mot en årlig avgäld av 2 275 kronor. Ägorna är utlagda i två skiften, hemskiftet och skogsskiftet, om tillhopa 78,9 hektar. Hemskiftet innehåller 36,4 hektar tomt och åker, 13,8 hektar äng, 16,2 hektar skogsmark och 1 hektar impediment. Skogsskiftet, beläget 2 kilometer från hemskiftet, innehåller 1 hektar åker och 10,6 hektar skogsmark. Åkerjorden, som till övervägande del består av sandmylla på grusbotten, är mycket stenig, flerstädes vattensjuk och mycket svårbrukad. Täckdikning enligt plan förekommer icke. Ängen är stenig och delvis igenvuxen. Hävden är tillfredsställande. Egendomens utfartsväg är mindre god. Virkesförrådet i skogen uppgår till 2 959 m³sk. Den ideala medelboniteten beräknas till 5,30.

Manbyggnaden och ladugården är otidsenliga och i mindre gott skick. Även övriga hus är mindre goda. En smedja, mjölkrum, vatten- och avloppsledningar till manbyggnaden, vattenbrunn och den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn. Sjogerstads elektriska distributionsförening har elektriska ledningar framdragna över ägorna.

Taxeringsvärdet å jordbruket är 41 200 konor. Skogen är samtaxerad med kronoparken Regumatorp om 22 hektar till 29 400 kronor.

Lantbruksnämnden i länet har — sedan fråga uppkommit om försäljning av hemskiftet — uttalat, att fastigheten är ett fullt bärkraftigt jordbruk, att nämnden icke har något att erinra mot att den överlåtes till enskild person samt att nämnden ifrågasätter, huruvida icke även utskiftet om 11,6 hektar bör överlåtas i samband med övriga delar av fastigheten.

Revirförvaltaren har i huvudsak yttrat följande.

Ur skoglig synpunkt är det önskvärt, att hemskiftet behålles i kronans ägo, men då ett avsevärt nybyggnadsbehov föreligger, tillstyrkes dock försäljning av skiftet. Om hemskiftets jordbruksdel säljes är det ur arronderingssynpunkt och med hänsyn till de allmänna principerna för skogstilldelning ej tänkbart att behålla återstående delar av hemskiftet. Skogsskiftet är beläget nära intill den av två smala skiften bestående kronoparken Regumatorp. Detta obetydliga skogsmarkskomplex bör ej förminsкас.

Överjägmästaren har tillstyrkt försäljning av egendomen med undantag av skogsskiftet.

Överlantmätaren har uttalat, att en avstyckning av skogsskiftet med hänsyn till föreliggande förhållanden icke synes vara till jordbruksnäringens fördel och icke heller lär kunna genomföras.

Revirförvaltaren har härefter i förnyat yttrande tillstyrkt, att egendomen säljes i sin helhet, därest den tilltänkta försäljningen av enbart hemskiftet

ej går att genomföra. *Överjägmästaren* har med hänsyn till överlantmätarens uttalande funnit sig icke kunna motsätta sig att även skogsskiftet får ingå i överlåtelsen, enär starka skäl anförts för egendomens försäljning.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 21 april 1953 anført, att egendomen — beträffande såväl jord som byggnader — är en mindre god jordbruksgård. Nämnden har föreslagit försäljning av densamma till arrendatorn och uppskattat saluvärdet å jordbruket till 51 800 kronor.

Värdet av skogsmarken och skogen har, efter uppskattning av vederbörande jägmästare, den 2 oktober 1953 av *domänstyrelsen* fastställts till 26 000 kronor. Detta värde, vari ej ingår en klappalättstämplad virkespost om 819 m³sk, har sedermera genom beslut av styrelsen den 13 juli 1955 höjts till 34 000 kronor. Klappalättstämplingen har samtidigt värderats till 25 500 kronor.

Domänstyrelsen har vid prövning år 1953 enligt den av styrelsen prövade värderingsmetoden icke funnit anledning till erinran mot saluvärdet å jordbruket. Något skäl att nu höja saluvärdet å denna mindre goda egendom finnes enligt styrelsens mening icke. Arrendatorn Grönander, som avled den 14 januari 1955, hade innehaft egendomen sedan år 1903. Efter att i november 1953 ha erhållit del av förslaget till försäljning av egendomen för (51 800 + 26 000 =) 77 800 kronor förklarade sig Grönander villig förvärva fastigheten, men han anhöll om nedsättning av köpeskillingen till 72 800 kronor. Förhandlingar med honom angående priset blev utan resultat. Den 14 juni 1955 har emellertid hans *dödsbodelägare* meddelat, att de godtager försäljningsförslaget av år 1953. Sedan de underrättats om att saluvärdet höjts till (51 800 + 34 000 =) 85 800 kronor, har de den 15 oktober 1955 — efter förhandlingar — skriftligen godkänt detsamma. Styrelsen tillstyrker, att egendomen med undantag av stämplingsposten om 819 m³sk skall säljas till dödsboet för 85 800 kronor. Nämnda virkespost avses skola i samband med försäljningens genomförande i första hand erbjudas dödsboet till då rådande dagspris eller, om boet ej önskar förvärva densamma, säljas till annan eller avverkas i domänverkets regi. Försäljningen bör enligt styrelsen i övrigt ske på i tillämpliga delar enahanda villkor, som under punkt 1 föreskrivits för försäljning av kronoegendomen Karlaby 37¹, dock att i förevarande försäljningsärende tillika bör föreskrivas, att kronan eller eventuell köpare av stämplingsposten om 819 m³sk, vilken icke ingår i försäljningen, skall förbehållas rätt att behålla posten å rot under 15 månader från tillträdesdagen och ha virket kvarliggande högst ett år därefter.

Departementschefen

Försäljningsförslaget föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva,

att kronoegendomen Loringa Grevagården 6¹ i Sjögerstads socken, Skaraborgs län, må säljas till dödsbodelägarna efter

egendomens arrendator G. B. Grönander för en köpeskilling av 85 800 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

4:o

Kronoparken Änge i Jämtlands län

Domänstyrelsen (skr. 18/10 1955) hemställer, att ett område om 4,3497 hektar av fastigheten Ede 1²⁰ under kronoparken Änge i Offerdals socken, Jämtlands län, må säljas till Offerdals kommun.

Rörande salulottens beskaffenhet m. m. inhämtas följande.

Området är beläget vid allmän väg omkring 3 kilometer öster om Offerdals kyrka inom område, varöver byggnadsplan är under upprättande. Området, som å en av distriktslantmätaren Tore Hemmendorff år 1954 upprättad karta närmare utmärkts med ägofigurerna n:ris 1—5, innehåller 0,1400 hektar åker, 4,0397 hektar skogsmark och 0,1700 hektar annan avrösningsjord eller tillhopa 4,3497 hektar. Skogsmarken är bevuxen med barrskog av god beskaffenhet. Virkesförrådet i skogen uppgår till 585 m³ sk.

En mejeribyggnad, tillhörig Jämtlands läns mejeriförening, är till en del belägen inom området. I övrigt saknas byggnader. Hissmofors aktiebolag och Kaxås elektriska förening har elektriska ledningar framdragna över området.

Särskilt taxeringsvärde har ej åsatts salulotten.

Området har i avvaktan på försäljningens genomförande upplåtits till kommunen med rätt för denna att å området uppföra vissa skolbyggnader.

Med anledning av en hemställan av Offerdals kommun om förvärv av sagda område för skoländamål har *skogstaxatorn*, jägmästaren Anton Hellström på domänstyrelsens uppdrag verkställt saluvärdering av området. Under framhållande av tomtens fördelaktiga läge i omedelbar anslutning till tidigare bebyggelse samt goda beskaffenhet i övrigt har Hellström uppskattat saluvärdet till 66 000 kronor, varav 22 250 kronor utgör värdet å omedelbart avverkningsbar skog. Hellström har tillstyrkt områdets försäljning till kommunen för 66 000 kronor.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare har likaså tillstyrkt försäljning.

Lantmäteristyrelsen har meddelat, att hinder ej synes möta mot avstyckning av området.

Enligt *länsarkitekten* är området särdeles lämpligt som skolhustomt och kan väl inordnas i den byggnadsplan för orten (Jämtlands-Änge), som är under utarbetande.

Domänstyrelsen tillstyrker, att området skall säljas till kommunen för en köpeskilling av 66 000 kronor i enlighet med ett vid styrelsens skrivelse fogat kontraktsförslag, vilket undertecknats av kommunen den 28 september 1955. I kontraktsförslaget har i övrigt föreskrivits följande villkor.

Området skall tillträdas vid köpekontraktets underskrivande i då befintligt skick. Köpeskillingen skall erläggas kontant till domänstyrelsen vid

tillträdet. Köparen skall vara skyldig ombesörja, att påbörjad förrättning för områdets avstyckning fullföljes. Vidare skall parterna vara skyldiga hålla de jämkningar i områdets areal, gränser och eljest, vilka kan komma att bestämmas vid områdets avstyckning. Köparen skall därjämte betala samtliga å området på tiden fr. o. m. tillträdesdagen belöpande skatter och onera ävensom kostnaderna för avstyckning samt lagfart och övriga med köpet förenade utgifter. I köpet skall ej ingå å området befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar. Köparen skall vara skyldig att ensam svara för uppförande och underhåll av stängsel i gränsen mellan det försålda området och kronans mark. Slutligen skall innehavare av över området med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningens innehavare för skada till följd av reparation, förändring eller tillsyn av ledningen.

Departementschefen

Mot förslaget att till Offerdals kommun sälja ifrågavarande område har jag intet att erinra. Den överenskomna köpeskillingen synes kunna godtagas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva,

att ett område om 4,3497 hektar av fastigheten Ede 1²⁰ under kronoparken Änge i Offerdals socken, Jämtlands län, må säljas till Offerdals kommun för en köpeskillning av 66 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som finnes upptagna i omförmälda kontraktförslag.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Malte Olsson